

VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

RELIGION OCH MYTOLOGI I ROMARRIKET

LÄRARHANDLEDNING TILL TEMATIK OM
LEVNADSFÖRHÅLLANDEN I DEN DIGITALA
LÄRPLATTFORMEN *ANTIKEN*

Grundskola åk 7-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Historia, SO, Religion, Svenska och Bild

Introduktion

Den digitala lärplattformen *Antiken* erbjuder ett stort utbud av kunskaps- och lärmaterial om antikens Grekland och Romarriket främst inom ramen för skolämnet Historia i grundskolans årskurs 7-9, samt gymnasieskolan och vuxenutbildning. Anpassade kopplingar kan även göras till ämnena Svenska, Bild och Religion/ Religionskunskap utifrån teman om litteratur, dramatik, konst, religion och mytologi. Lärplattformens innehåll kan levandegöra läroplansanknuten tematik, skapa engagemang och en bas för samtal, och därigenom ligga till grund för ett starkt lärande (se Läroplanskopplingar Romarriket Online). Inom kulturområdena Grekland och Rom lyfts olika teman fram - *Politik & Samhälle, Liv & Död, Religion & Mytologi, Krig & Konflikter, Vetenskap & Språk, Handel & Ekonomi, Litteratur & Dramatik, Konst & Arkitektur, samt Idrott*. Inom dessa teman finns ett stort utbud av underteman. Hur olika drag och aspekter av de historiska kulturerna lever kvar inom vårt eget samhälle och vår egen samtid finns alltid med som ett givet undertema.

Plattformens innehåll utgår från de senaste forskningsrönen och diskussionerna inom de arkeologiska och historievetenskapliga studierna. Källmaterialet utgörs av Medelhavsmuseets föremålssamling, arkeologiska miljöer och byggnadsmonument, skriftliga förstahandskällor, forskningslitteratur, skönlitterära alster, fotografier, historiska målningar och kartor. Till detta kommer 3D-modeller, övrigt bildmaterial, tidslinjer, samt ett tiotal kortfilmer som utgår ifrån ett museiföremål som "vecklas ut", levandegörs och sätts i sin rätta kontext.

Tanken är att det gedigna materialet kan användas av lärare och elever på olika sätt - både i form av lärarens "katederundervisning" och elevernas egna självstudier.

Under mer formell "katederundervisning" kan lärare föreläsa för eleverna utifrån plattformens innehåll. Webbmaterialen kan då projiceras på duk i klassrummet. Som introduktion finns övergripande sidor om begreppen "antiken", "antikens Grekland" och "Romarriket" med tillhörande tidslinjer och kartor, samt en guide till hur ett föremål kan tolkas. Varje tema har därefter en specifik introduktionssida som introducerar dess innehåll och ställer frågor vars svar kan hittas i dess följande underteman. Ofta introduceras varje huvudtema av en kortfilm där ett museiföremål levandegörs och sätts i sin rätta kontext. Varje undertema inleds med en gestaltande bild och/eller föremål, och avslutas nästan alltid av ett föremål. Ständigt finns länkar till fler museiföremål som går att hitta i databasen Carlotta, såväl som gedigna lärarhandledningar med övningar och frågor utifrån varje tema och kultur. Efter att läraren introducerat övergripande tidsperiod och kulturområde, eller specifika teman, kan eleverna själva ta vid med olika underteman, göra övningar och besvara frågor som finns i de olika lärarhandledningarna. Mellan lärarstyrda och elevstyrda moment kan undervisningen därefter varieras.

Nedan följer exempel på övningar och arbetsuppgifter kopplade till ett specifikt tema med underteman, innehåll, bilder, kartor, museiföremål, kortfilmer mm.

Inför användandet av lärplattformen

För att eleverna på bästa sätt ska kunna ta sig an den digitala lärplattformens innehåll kan det vara bra att redogöra för vissa fakta, teman och begrepp, såväl som museerna i sig:

Världskulturmuseernas webbsida

[Världskulturmuseerna - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](http://varldskulturmuseerna.se)

Filmer om Världskulturmuseerna och deras museer och samlingar hittas via:

<https://www.youtube.com/user/varldskulturmuseet>

Världskulturmuseernas onlineprogram

Romarriket Online – en interaktiv digital föreläsning med museipedagog som projiceras på duk i klassrummet och leder undervisningen därifrån – kan fungera som en introduktion till användandet av lärplattformens material:

[Skola Online - Världskulturmuseerna](#)

Vårt tips är att boka ett sådant program eller att på egen hand först ge en introduktion till kulturen och epoken, såväl som till andra historiska kulturer i och kring Medelhavet, innan användandet av plattformen.

Det finns även en möjlighet att via andra onlineprogram och digitala lärresurser ta sig an andra historiska kulturer genom *De tidiga flodkulturerna Online*, *Forntida Egypten Online*, *Antikens Grekland Online* samt en annan av Världskulturmuseernas digitala lärplattformar:

Allt har en historia – föremål och kortfilmer om världens historia, däribland ovan kulturer.

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/>

Arbetsuppgifter, frågor och övningar till temat

Efter att läraren gått igenom temats introduktion kan klassen tillsammans eller eleverna var för sig ta sig an övningarna och arbetsuppgifterna som finns till detta, eller så kan de fortsätta med resterande underteman och dess övningar och arbetsuppgifter.

Religion och mytologi i Romarriket – Introduktion

1. Sammanfatta filmens innehåll i några meningar: Vad är det för föremål som filmen berättar om? Vilka personer finns namngivna på föremålet? Vad kan föremålet berätta om religion och mytologi i Romarriket?
2. Tolka föremålet och sammanfatta iakttagelserna på max en halv sida: Vilka var paret som namnges på föremålet? Från vilken samhällsklass kom de? Hur vet vi det? Vem av personerna dog först? Hur vet vi det? Vem tillägnades möjligen gravstenen också till? Hur vet vi det? Vad var paret möjligen från början? Vad får oss att tro det?
3. Sammanfatta den vidare introduktionen på max en sida: "Tog" romarna över de grekiska gudarna? Förklara och ge exempel. Vilka skillnader fanns på hur romarna och grekerna såg på sina gudar? Vad menas med polyteism och monoteism? Vad hette den högste guden? Vilken roll hade den romerske kejsaren inom religionen? Vad menas med offer och hur användes det inom religionen?

Vad menas med synkretism? Vad var Mitraskulten? Vilka var larerna och penaterna?

Under vilket århundrade blev kristendomen den största religionen i Romarriket?

4. Fantisera och skriv en kort berättelse om mannen och kvinnan som kom till begravningsplatsen i filmen? Vilka var de? Vilken relation fanns till de döda? Hur ofta kom de dit? Vad gjorde de mer för de döda? Hur levde de själva sina liv? Hur dog de? Vad hände vid döden? Skriv max en sida.

5. Hur brukar många människor i Sverige idag hedra och minnas de döda? Hur brukar du själv göra? Vilka olika tankar och teorier finns kring vad som händer efter döden? Vad tror du själv händer? Skriv max en halv sida.

6. Läs vidare och gör arbetsuppgifter om synen på döden och begravningar i undertemat "Dödlighet, synen på döden och begravning".

7. Berätta om en människa från Romarriket som har en koppling till religion och mytologi. Sök efter information i valfria källor. Vad hette denne? Var i Romarriket levde denne? Hur levde denne sitt liv? Vad har/hade denne med religion och mytologi att göra? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.

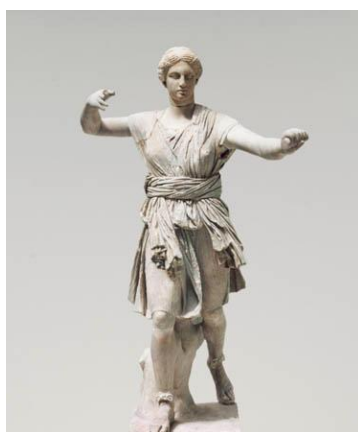
8. Läs vidare om högtider och festivaler i undertemat "Högtider" i temat "Liv och död". Lista och beskriv tre antika romerska högtider som har med religion att göra. Skriv max en halv sida.

9. Jämför den antika romerska religionen med kristendomen, judendomen eller islam. Vilka likheter och skillnader finns? Tänk på begrepp som gudar, gudarnas sätt att vara, heliga byggnader, heliga skrifter och central organisation. Skriv max en sida.

Gudar och gudinnor

1. Sammanfatta undertemat i några meningar: Vilka var Jupiter, Juno, Neptunus, Pluto, Mars, Venus, Minerva, Apollon och Bacchus? Vad kallade antikens greker dessa gudar?
2. Sök fritt efter information om tre andra antika romerska gudar som inte anges i texten. Ange namn och styresområde. Ange även källa. Skriv max en halv sida.
3. Jämför gudar från olika religioner. Välj tre romerska gudar (ej samma som tidigare) och sök fritt efter information om liknande gudar med liknande styresområden från två andra religioner. Exempel på religioner att jämföra med: fornnordisk tro, hinduism (Indien) eller shintoism (Japan). Sök även efter bilder på de olika gudarna och jämför dem. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en sida.

4. Studera föremålet. Vad är det för något? Vem föreställer det? Vilken tid och plats kommer föremålet ifrån? Var tror du föremålet stod? Vad har hänt med det? Vad tror du var orsaken?

Kan orsaken ha något med religion att göra? Jämför föremålet med ett liknande föremål från idag. Upplevdes dessa typer av föremål på olika sätt då och nu? Vilka är skillnaderna och vilka är likheterna? Finns det föremål som upplevs liknande idag? Skriv max en sida.

5. Sök efter ett antikt romerskt föremål i databasen Carlotta som visar gudar och gudinnor. Skriv vad föremålet är, vad det använts till och varför du valt föremålet. Skriv max en sida.

Vardaglig religiös praktik och religiösa föremål

1. Sammanfatta undertemat i några rader utifrån följande frågor: Hur utförde antikens människor sin religion och sin religiösa praktik i sina hem? Vilka föremål brukade de använda sig av? Skriv max en halv sida.
2. Spekulera, fantisera och beskriv utifrån föremålet ovan. Vem använde sig av föremålet? Hur levde denne sitt liv och hur såg dennes vardag ut? Vad gjorde denne med föremålet? Var lämnades det och varför? Skriv max en sida.
3. Hur genomför människor sin religion och sin religiösa praktik idag? Utgå ifrån det du känner till om människor som praktiserar någon av de fem stora världsreligionerna. Hur är religionen en del av deras liv? Vad sker i hemmen? Utanför hemmen? Vilka likheter och skillnader finns i jämförelse med en troende person från Rom? Skriv max en sida.

4. Studera föremålet. Vad är det för något? Vad har det använts till? Vem föreställer det? Vilken tid och plats kommer föremålet ifrån? Vad kan det berätta om religion och gudomligheter? Jämför föremålet med ett liknande föremål idag och ge exempel på ett sådant. Upplevdes dessa typer av föremål på olika sätt då och nu? Vilka är skillnaderna och vilka är likheterna? Brukar du själv använda liknande föremål? Skriv max en sida.

5. Studera föremålet. Vad är det för något? Vad har det använts till? Vem föreställer det? Vilken tid och plats kommer föremålet ifrån? Vad kan det berätta om religion och gudomligheter? Jämför föremålet med ett liknande föremål idag och ge exempel på ett sådant. Upplevdes dessa typer av föremål på olika sätt då och nu? Vilka är skillnaderna och vilka är likheterna? Skriv max en sida.

6. Sök efter ett antikt romerskt föremål i databasen Carlotta som har med religion att göra. Skriv vad föremålet är, vad det använts till och varför du valt föremålet. Skriv max en sida.

Dödlighet, synen på döden och begravningar

1. Sammanfatta undertemat om synen på döden. Vad trodde många hände efter livets slut? Vilken relation hade de levande till de döda? Skriv max en halv sida.

2. Jämför romarnas syn på döden med minst tre andra synsätt på döden och efterlivet från andra kulturer och religioner. Sök fritt efter information. Vilka likheter och skillnader finns? Vad tror du själv händer när livet tar slut? Skriv max en sida.

3. Varför ansågs det viktigt med en bra begravning? Vilka steg kunde en begravningsprocess innehålla? Skriv max en halv sida.

4. Vad menas med *nekropolis*? Var låg dessa oftast? Sök i valfria källor efter kunskap om en antik romersk nekropol. Namnge platsen, beskriv dess geografiska läge och hitta en bild som visar platsen idag. Skriv max en sida.

5. Har du gjort arbetsuppgifterna som berör gravstenen i introduktionen till temat "Religion och mytologi i Romarriket"?

6. Sök efter ett föremål i databasen Carlotta som du anser har något med döden att göra. Beskriv föremålet och motivera varför du valt det. Skriv max en sida.

Berömda myter

1. Sammanfatta filmen: beskriv den så kallade Rommyten och berätta om Romulus och Remus? Se källkritiskt på myterna och legenderna om Romulus, Remus och staden Rom. Tror du att berättelsen är sann? Varför/varför inte? Motivera ditt svar. Skriv max en sida.

2. Beskriv den antika romerska skapelsemyten. Sammanfatta med mellan fem och tio meningar.

3. Jämför den antika romerska skapelsemyten med den fornnordiska skapelsemyten. Sök fritt efter information. Sammanfatta den fornnordiska skapelsemyten med mellan fem och tio meningar. Vilka likheter och skillnader finns mellan de olika myterna? Skriv sammanlagt en halv sida.

4. Vem var Aeneas? Sammanfatta hans legend och äventyr på max en halv sida.

5. Antikens greker talade om heroer – hjältar. Vilken slags hjälte var Aeneas? Vilka värden och egenskaper betonades hos honom? Vilka hjältar ser många människor upp till idag? Hur ser

hjälteidealet ut? Likheter och skillnader från förr? Vilka värden och egenskaper hyllas? Hur bör en hjälte vara som person? Vad bör en hjälte ha gjort? Vad är dina egna tankar om denna fråga? Har du egna hjältar och förebilder? Skriv max en sida.

6. Fördjupa dig i en annan romersk myt och legend. Sök fritt efter information. Sammanfatta i minst tio meningar berättelsens handling. Ange källa.

7. Skriv en egen berättelse med inspiration från antikens myter. Placera berättelsen i antik tid. Ge huvudkaraktären ett uppdrag att utföra. Skapa hinder som denne ska klara. Se till att det finns en fruktad motståndare eller en fruktad färd som huvudkaraktären måste ta sig an i slutet. Se till att ha en början, en mitt och ett slut. Skriv max två sidor.

8. Fortsätt fördjupa dig i Romarrikets religion och mytologi via temat "Litteratur och dramatik". Ta del av och fördjupa dig kring namn och begrepp som Vergilius, Aeneiden, Ovidius och Horatius.

9. Studera föremålet. Vad visar det för mytologiskt motiv? Varför tror du att föremålet är skapat? Vem tror du ägde det? Motivera dina svar. Använder vi oss av liknande föremål med liknande motiv idag? Leta nu upp ett annat romerskt föremål från databasen Carlotta som du anser har något med mytologi att göra. Beskriv föremålet och motivera varför du valt det. Skriv max en sida.

Kristendomens spridning

1. Sammanfatta undertemat utifrån följande frågor: Vilken är kristendomens grund och ursprung? När växte religionen fram? Vad har religionen för gudssyn? Hur kom det sig att kristendomen spreds och blev framgångsrik? Vem var Konstantin den Store och vad gjorde han för kristendomen? Vem var Theodosius I och vad gjorde han för kristendomen? Skriv max en sida.

2. Diskutera förföljelserna av de judekristna/kristna utifrån de två målningarna. Redogör för de kristna som grupp och använd ett källkritiskt perspektiv. Använd valfria källor för att söka mer kunskap om förföljelserna av de judekristna/kristna. Vad var det egentligen som hände? Skriv max en sida.

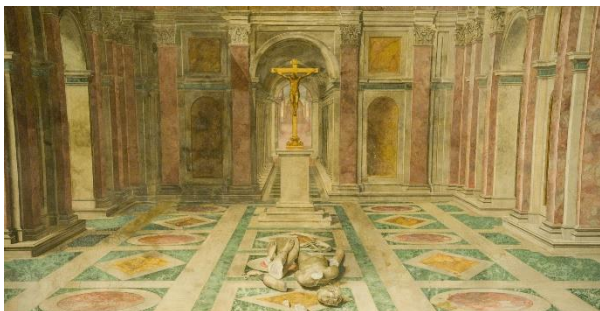
3. Redogör för en av de tidiga kyrkofäderna /lärjungarna/de kristna (men ej Jesus från Nasaret). Sök i valfria källor. Ange källa. Beskriv vem denne var, när denne levde, relationen till Jesus från Nasaret, vad denne gjorde, när och hur den dog. Skriv max en sida.

4. Föreställ dig att kristendomen aldrig växte som religionen och inte spred sig över Romarriket. Att lärjungarna inte missionerade eller att Konstantin den Store inte antog religionen som sin. Hur skulle historien och dagens värld se ut då? Använd dina kunskaper om världens historia. Hur skulle medeltiden sett ut i Europa? Den tidigmoderna perioden från 1400-talet till 1800-talet? Hur skulle världen se ut idag? Skriv max en sida.

5. Studera föremålet. Vad är det för föremål? När och var är det ifrån? Var fanns föremålet? Möjligen visar den någon form av profet eller vis man? Vad tror du? Vem föreställer det? Motivera dina svar. Använder vi oss av liknande föremål med liknande motiv idag?

6. Kristendomen var från början en liten judisk sekt som växte och blev världens största religion. I antakens Grekland och Rom fanns en mängd andra liknande sekter och religiösa sällskap som förekom under hundratals år men som till sist försvann. Sök i valfria källor efter en sådan "förlorad sekt". Beskriv dess centrala grund, dess ursprung, anhängare, när och var den förekom, samt när den försvann. Skriv max en sida.

7. Leta nu upp ett annat antikt romerskt eller grekiskt föremål från databasen Carlotta som har med kristendomen att göra. Beskriv föremålet och motivera varför du valt det. Skriv max en halv sida.

Hur lever den romerska religionen och mytologin kvar idag?

1. Redogör för hur spåren och effekterna av den antika romerska religionen och mytologin lever kvar idag. Stolpa upp fakta på max en sida.
2. Läs vidare om högtider och festivaler i undertemat "Högtider" i temat "Liv och död". Lista och beskriv tre antika romerska högtider som har med religion att göra. Skriv max en halv sida.
3. Sök fritt efter information och ge nya exempel på hur Romarrikets religion och mytologi lever kvar idag. Beskriv kort i text och hitta en gestaltande bild för:
 - A. Ett tempel eller annan helgedom som turister ofta besöker idag.
 - B. Himlakroppar som månar
 - C. Minst tre populärkulturella verk i form av romaner, film, tv-serier och/eller tv- och datorspel.

Skriv max en sida.

Övningar och uppgifter för hela temat

1. Berätta om en människa från Romarriket som har en koppling till religion och mytologi. Sök efter information i valfria källor. Vad hette denne? Var i antikens Grekland levde denne? Hur levde denne sitt liv? Vad har/hade denne med religion och mytologi att göra?

Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt/svårt? Vilka källor användes? Skriv en sida.

2. Beskriv en scen där två romare råkar mötas på gatan medan de är på väg till varsitt tempel. De kommer från helt olika samhällsgrupper. Vilka är de? Vad heter de, hur gamla är de, hur ser deras familjer ut? Hur lever de sina liv? Fantisera ihop en händelse, en kort dialog, beskrivning av deras religiösa ärende och hur de fortsätter sin dag. Skriv max en sida.

3. Jämför den antika grekiska religionen med kristendomen, judendomen eller islam. Vilka likheter och skillnader finns? Tänk på begrepp som gudar, gudarnas sätt att vara, heliga byggnader, heliga skrifter och central organisation. Skriv max en sida.

4. Tolka föremålet! Vad är det för något och vad kan det berätta? Använd dig av vägledningen och dess frågor på sidan "Vad kan ett museiföremål berätta?". Skriv först vad du TROR att föremålet är och vad det kan berätta. Leta därefter upp föremålet via Världskulturmuseernas databas [Carlotta - Översikt](#). Försök hitta rätt sökord. Besvara frågorna så gott det går med informationen som finns vid föremålet. Jämför dina egna tankar med de riktiga svaren. Hur väl stämde de? Skriv 1-2 sidor.

8. Etruskerna och den etruskiska kulturen var på flera sätt föregångare till den romerska. För mer fördjupning om etruskisk kultur och historia se Medelhavsmuseets omfattande föremålssamling av etruskiska votivfigurer i databasen Carlotta.